

Lausunto

06.03.2026

Asia: VN/24895/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi sähkön vähittäismyyntihintojen sääntelystä sähkön hintakriisin aikana ja Energiavirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kuluttajaliitto ry (jälj. Kuluttajaliitto) kiittää mahdollisuudesta antaa työ- ja elinkeinoministeriölle kirjallinen lausunto otsikkoasiasta. Kuluttajaliitto esittää kohteliaimmin seuraavat huomiot:

Esitysluonnoksen tavoitteena on turvata kohtuuhintaisen energian saatavuutta sähkön hintakriisin aikana kotitalouksille sekä pienille yrityksille. Esitysluonnoksen mukaan sähkön hintaa voitaisiin määräaikaisesti säännellä, kun Euroopan unionin neuvosto on julistanut Suomea koskevan alueellisen tai unionin laajuisen sähkön hintakriisin. Kuluttajaliitto pitää esitysluonnoksen tavoitteita kannatettavina. Ehdotettu sähkön hintasääntely voi keskeisiltä osin tukea kotitalouksien toimeentuloa poikkeuksellisissa hintakriiseissä ja vähentää kotitalouksien taloudellista riskiä asumisen ja elämisen kustannuksissa. Kuluttajaliiton vuosina 2023–2025 teettämässä kyselytutkimuksissa (mm. Aula Research 2025, N=1149) lähes puolet vastaajista oli arvioinut, että sähkön hinta oli vaikuttanut erittäin tai jokseenkin paljon heidän kotitaloutensa taloudelliseen tilanteeseen viimeisen puolen vuoden aikana. Sähkön hinnalla on siten merkittävä vaikutus kotitalouksien arkeen.

Esitysluonnoksen mukaan sähkön vähittäismyyntiin kattohinnasta, tukikatosta ja niiden soveltamisajasta säädettäisiin erillisellä määräaikaisella lailla. Sähkön vähittäismyyntiin kattohinta olisi kuitenkin vähintään 18 senttiä kilowattitunnilta ilman arvonlisäveroa. Kuluttajaliitto katsoo, että vähimmäistasollekin asetettuna hintataso voisi pitkään jatkuessaan aiheuttaa osalle kotitalouksista huomattavaa taloudellista räsitusta. Sähkön hintakriisin taloudellinen rasite kohdentuu erityisesti niihin, joilla sähkönhankintakustannukset muodostavat merkittävän osan välttämättömistä asuin- ja elinkustannuksista. Esitysluonnoksessa arvioidaan, että ehdotetusta kaavamaisesta hintasääntelystä aiheutuva euromääräinen taloudellinen hyöty kohdistuisi etenkin paljon sähköä käyttäviin loppukäyttäjisiin, kuten sähkölämmitteisissä omakotitaloissa asuviin kuluttajiin.

Kuluttajaliitto esittää lisäksi huolensa sähkön hinnan vaikutuksista erityisesti pienituloisiin kotitalouksiin. Kuluttajaliiton syksyllä 2025 teettämän kuluttajatutkimuksen (Aula Research 2025, N=1149) mukaan sähkön hinnan vaikutus kotitalouden taloudelliseen tilanteeseen korostui etenkin niissä kotitalouksissa, joiden vuositulot olivat alle 20 000 euroa. Pienituloisimpien kotitalouksien osalta välttämättömän energian saatavuus on mahdollista toimeentulotuen kautta. Kuten esitysluonnoksessa todetaan, toimeentulotukijärjestelmä on kuitenkin hidas vakavimpien hintakriisien olosuhteisiin kumuloituvien ongelmien hallitsemiseksi. Lisäksi Kuluttajaliitto huomauttaa, että hallitusohjelmassa on asetettu tavoitteeksi sähkölaskun kohtuullisuus paitsi kriisitilanteissa myös arjessa. Ehdotetun hintasääntelyn lisäksi tulisikin kehittää myös muita toimenpiteitä tavoitteen toteuttamiseksi ja kuluttajien energiaköyhyyden ehkäisemiseksi. Kuluttajaliitto pitää myös tukimuotojen kohdentumisen seurantaa tärkeänä. Esitettyjen toimenpiteiden tulisi kohdentua tehokkaasti ja oikeudenmukaisesti niille kotitalouksille, jotka ovat taloudellisesti haavoittuvimmassa asemassa.

Kuluttajaliitto kannattaa ehdotusta hintasääntelyn aikana tehtyjen määräaikaisten kiinteähintaisten sähkönmyyntisopimusten voimassaoloajan rajoittamisesta enintään yhteen vuoteen. Tämä vähentäisi kuluttajien riskiä korkeaan hintaan sidotuista pitkistä määräaikaisista sähkönmyyntisopimuksista.

Kuosa Viivi
Kuluttajaliitto ry, Konsumentförbundet rf